

Ladislav Šaban, Zagreb

Stjepan Sulek, Zagreb

Po prirodi neposredan i jednostavan, kao čovjek skroman i nenametljiv, iako svjestan svoga znanja i svoje vrijednosti, nikada se nije razmetao svojim mnogostranim sposobnostima i nije nikada isticao svoju nadmoć. Nije izgarao od nezdravih težnja za društvenom ili staleškom afirmacijom, nije težio za isticanjem svoje ličnosti, za položajima, utjecajima. Bio je jedan od rijetkih ljudi u čijem rječniku nije bilo mjesta za riječ »ja«. Uvijek aktivan, ispunjavanjem svojih mnogobrojnih dužnosti i obaveza, stalno okrenut plemenitim ciljevima, kao da nije imao vremena da se prisjeti da je i on samo čovjek. Bio je široke duše, otvoren svemu i svima oko sebe, uvijek spreman ukazati kakvu pomoć, savjetovati, poticati.

Zajedno smo službovali od 1942. do 1948. na srednjoj školi Muzičke akademije (Hrv. drž. konzervatorija), susretali se na sjednicama i koncertima, viđali po hodnicima. Od prvog časa Albe je stekao svačije simpatije.

Zanimanje za glazbenu povijest doskora nas je zbližilo. Jedan rukopisni »Liber passionalis« iz 18. stoljeća iz nekadašnjeg pavlinskog samostana u Lepoglavi bio je kroz neko vrijeme razlog našeg češćeg viđenja i razgovora. Kasnije — orgulje. Zapravo ne odmah, već postupno. Još rano predmet mog posebnog interesa bili su stari povijesni instrumenti, područje koje je u velikom svijetu već odavna zauzelo mjesto u povijesnim naukama, a u nas je bilo potpuno zanemareno. Tragajući za rijetkim ostacima tog našeg povijesnog blaga, izučavajući stare instrumente baš nagovorom Vidakovića moje zanimanje stalo se postepeno protezati i na orgulje. Katastrofalno stanje u kojemu su se iza rata nalazile naše orgulje, osobito one stare a povijesno i umjetnički najvrijednije, bilo je često predmet odužih razgovora. Najviše je Albu mučila činjenica što nitko nije imao vremena da se bavi tim područjem, da prikuplja po arhivima podatke i proučava još postojeće instrumente. Upravo na njegov nagovor stao sam radeći u arhivima na svojim temama iz naše ranije glazbene povijesti prikupljati podatke i o orguljarstvu i orguljama. Na žalost posao je u početku sporo odmicao te Albe nije dočekao ni prvih rezultata ovih nastojanja. Njegova prerana smrt lišila me jedinog u našoj sredini znanstvenog savjetnika na tom području, što sam imao ne jednom prilike teško požaliti.

Otišao je doista prerano. Nitko, pa ni on, ni u snu ne bi bio pomislio da će se u samih 10 godina temeljito izmijeniti izgledi za muzikološki rad, kojih za njegova života jedva da je bilo (zapravo samo Jugoslavenska akademija). Opet je oživjela »Sveta Cecilija«, njegovo mezimče; osnovan je Muzikološki zavod na Muzičkoj akademiji, čiji opsežni i važni projekti i te kako čeznu za znanstvenikom Vidakovićeve kalibra; više institucija i društvenih organizacija pokreću izdavanje skladbi hrvatskih skladatelja prošlosti na kojima je upravo uzorno radio; sređuje se i proučavaju različiti ranije teško ili nikako pristupačni arhivi i otvaraju naučnom korištenju; niz znanstvenih publikacija omogućuje znanstvenim radnicima da objelodanjuju u njima svoje radove; finansiraju se dugoročni znanstveni projekti na čijem ostvarivanju nema skoro nikad dovoljno suradnika, toliko ih je. Na sve strane posla za djelatna čovjeka!

Zaista, otišao je odveć rano.

Budući da sam Vam svojedobno obećao da ću za vaš dvobroj Sv. Cecilije napisati nekoliko riječi o svojim sjećanjima na pokojnog profesora Albu Vidakovića, to eto — premda u neizrecivo mukotrpnom i vremenski strogo ograničenom skladateljskom poslu — upravo sada i činim. Obećah — izvrših!

Prije svega, pisati o Albi kao svestranoj muzičkoj ličnosti, htjeti u kratkom napisu obuhvatiti sva područja njegove široke muzičke i muzikološke djelatnosti sasvim je nemoguće. Uostalom, ima pozvanih stručnjaka-muzikologa koji bi trebali, odnosno, koji su trebali da to već odavno učine. Konačno, muzikologija, a napose jedna od njenih najvažnijih grana, paleografija, našla je u Albi svog najoduševljenijeg poklonika i najstrastvenijeg istraživača. Nije na meni, a nije ni svrha ovog kratkog napisa, da vrednuje i klasificira naše malobrojne radove s područja paleografije, ipak mogu mirne duše u ovome času izraziti svoje negodovanje nad tolikom našom nebrigom, nerazumijevanjem i nipodaštavanjem, no istodobno odati duboko priznanje Albi i rezultatima njegovog znanstvenog i umjetničkog rada.

Želio bih se, međutim, s nekoliko riječi osvrnuti na našu suradnju, specijalno na suradnju Albe Vidakovića s Razredom za muzičku umjetnost Jugoslavenske akademije. Bez obzira na obostrano razumijevanje i prislan kontakt — Albu sam poznavao kao veselog čovjeka, živahnog i razgovorljivog, iskričavih radoznalih očiju, čovjeka punog životne radosti, ukratko, čovjeka koji je, ako smijem tako da se izrazim, konvenirao mojem organizmu — naša suradnja, kolikogod je urodila zrelim plodovima, ipak, zbog prerane Albine smrti nije dosegla svoj vrhunac.

Ne nabrajajući sva njegova djela — to će, nadam se, učiniti drugi — ne govoreći o važnosti i znanstvenom pristupu u knjizi »Asserta musicalia« i o osvjetljavanju Jurja Križanića s jedne u svijetu još neobrađene strane i dakako o uspjehu i interesu za to djelo kod inozemnih stručnjaka, ne govoreći ni o knjizi »Vinko Jelić« — da spomenem samo najvažnija djela Albe Vidakovića u izdanjima Jugoslavenske Akademije — ne govoreći, dakle, ni o tim velikim Albinim djelima zadržao bih se ovom prilikom na latentnom Vidakovićevo i — ako smijem da kažem — pod njegovim uplivom i mojem interesu za naše stare kodekse iz XII. i XIII. stoljeća. To me i ponukalo da, gotovo bih rekao, sa radošću prekinem svoj momentani užasni posao i napišem ovih nekoliko redaka o toj stvari. O čemu se zapravo radi?

Godinama, negdje još od 1950. raspravljali smo o tom njegovom interesu i njegovoj želji da istraži to područje, da prouči sve još neistražene dokumente od Dubrovnika, Trogira, Splita pa sve do naše sjeverozapadne granice. Budući da sam shvatio bit tih istraživanja i da je njegovo oduševljenje prešlo i na mene, lako je razumjeti da je i Jugoslavenska akademija omogućila Vidakoviću češća znanstvena putovanja i da ga je godinama podupirala u njegovim istraživanjima. Svrha i bit tog znanstvenog a ujedno i patriotskog rada sastoji se ne samo u traženju i spoznaji istine, nego i u dokazivanju ostalom znanstvenom svijetu kako linija skriptorija nije tekla iz Italije direktno do Austrije pa naše krajeve i nas ostavljala po strani, nego naprotiv, kako je ta linija zaorala duboke brazde u Dubrovniku, na čitavoj našoj obali i priobalnom području sve do sjeverozapadnih krajeva naše domovine. Dakle, jedna teza, bazirana na čvrstim temeljima i dokazima, teza ne samo znanstvena nego istinski patriotska, teza koja je htjela — običnim jezikom rečeno —